

۲۰۹

نشگاه قرآن و حدیث

پایان نامه کارشناسی ارشد
رشته علوم حدیث
گرایش اخلاق

عنوان پایان نامه

گستره حسن ظن در تعاملات اخلاقی از منظر قرآن و روایات

استاد راهنما

دکتر محمد تقی سبحانی نیا

استاد مشاور

مهدی غلامعلی

دانشجو

داود عباسی

بهمن ۱۳۹۲

چکیده:

به سبب ارزش و اهمیت والای مثبت اندیشی و خوش گمانی در تمام امور و پیامدهای مبارک آن، از جمله سلامتی و آسایش روح و روان فرد و جامعه، موضوع این تحقیق به خوش گمانی یا «حسن ظن» اختصاص یافت. این صفت با تمام ابعادش شامل حسن ظن به خدا، به خود، به هم‌نوع، و به جهان آفرینش خواهد بود. در آموزه‌های دینی به این ویژگی به عنوان صفتی برجسته توصیه شده و از بدبینی و سوء ظن در جامعه ایمانی نهی شده است. خدای متعال نیز مؤمنان را از هر گونه بدگمانی و بدبینی که موجب تضییع شخصیت و حرمت افراد می‌شود برحذر داشته و دستاورد آن را بی‌نیاز کننده ندانسته است.

در مقابل «حسن ظن» پیامدهای ارزشمندی همچون امنیت و آسایش مردم، آرامش درونی، رضایت از زندگی و سعادت اخروی را برای انسان به ارمغان می‌آورد.

در این پژوهش ابعاد مختلف حسن ظن مورد بررسی قرار گرفت و دستاورد آن این بوده است که خوش گمانی به پروردگار متعال امری پسندیده و برای برآورده شدن حوائج و خواسته‌ها کارآمد است. حسن ظن به هم‌نوع در جامعه ایمانی و جامعه‌ای که به ارزش‌های اخلاقی پایبند است نیز از اصول اساسی اخلاق اجتماعی است و روابط اجتماعی بدون آن به سامان نخواهد رسید. این ویژگی در جوامعی که فساد اخلاقی بر آن حاکم است و یا به هنگام مواجهه با دشمنان نوعی بلاهت خواهد بود. حسن ظن به خود نیز دو شاخه دارد. یکی خوش گمانی به توانمندی‌های خدادادی خویش که به معنای اعتماد به نفس نیز می‌تواند باشد و برای موفقیت در امور شخصی ضروری است. شاخه دیگر آن خوش گمانی به اعمال خود و مصون دانستن خویش از ابتلا به خطا و گناه است که ناپسند بوده از ردایل اخلاقی به شمار می‌رود.

واژگان کلیدی: ظن، حسن ظن، خوش بینی، سوءظن، مثبت اندیشی، آرامش روح،